

Минбарга чиққанда салом бериш ва хутба вақтида ортиқча ҳаракат қилмаслик

08:54 / 01.11.2024 1725

لَا قُورُؤَنَعُ هَل لَّا يَضَرُّ رِبَّاجُ نَع
هُل لَّا يَلَّصُّ يَبِّن لَّا نَاك
رَبُّنْم لَّا دِغَّصَ إِذَا مَلَّسَ وَهُيَلَّع
هَجَامُ نُبَا هَاوَر . مَلَّسَ

يَعْفُ الشُّلَّوُ

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам қачон минбарга чиқсалар, салом берар эдилар».

Ибн Можа ва Шофеъий ривоят қилишган.

Хутба вақтида ортиқча ҳаракат қилмаслик

هُلَّالِ يَضْرَعُ رِيْرَهُ يَبْأَنْع
هُلَّالِ يَلَّصَّ يَبْنَلِ نَعُ، هُنَع
أَضَوْتُمْ «: لَأَقَمَّ لَسَوِ هَيْلَع
يَتَأْمُثَ، عَوْضُولا نَسْحَاف
عَمَّتْ سَأُو أَنْ دَفَعَهُ مُجْلَا
هُنَّيْبَ أَمْ هَلَّ رَفُغَ، تَصْنَأُو
ةَثَالَتْ دَائِرُو عُمُجْلَا نَيْبَو
دَقَفَ اصْحَلَّ سَمُ نَمُو، مَائِيَأ
مَلْسُمُو وَيْذَمَّرْتَلْأ هَأَوْرَ. «أَعَل

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ким яхшилаб таҳорат қилсаю, сўнгра жумага бориб, яқинроқ жойга ўтирса, тингласа, жим турса, унинг бу билан ўтган жума орасидаги ва яна зиёда уч кунлик (гуноҳлари) мағфират қилинади. Ким майда тошларни тўғрилаб олса, ортиқча иш қилибди», - дедилар».

Термизий ва Муслим ривоят қилишган.

Имом Нававий раҳматуллоҳи алайҳ айтадилар: «Яхшилаб таҳорат қилса»дан мурод «ғул қилса» деганидир, чунки покликнинг энг мукаммали ғулдир».

Таҳорат чоғи унинг фарз, вожиб, суннат ва мустаҳабларига қатъий риоя қилиш, ҳаром ва макруҳларидан батамом сақланиш талаб этилади.

Аллоҳ таоло жума кундаги фазилатли ва савобли ишлар боис ўн кунлик кичкина - сағира гуноҳларни кечиради. Жуманинг фазли ва баракаси сабабли инсон гўзал одоб ва чиройли хулқлар билан безанади, қалбида иймон нури жўш уради.

هَلَلَا يَضَرَّ رِيَّهَ يَبَأْنَع
هَلَلَا يَضَرَّ يَبْنَلَا نَع، هَنْع
كَبِحَاصِلَ تَلُقَ إِذَا» : لَأَقُ هَنْع
مَامِلَاو، تَصْنَأ : عُمُجَلَا مَوِي
هَأَوْر. «تَوَعَلْ دَقَفُ بَطَخِي
ةَسْمَخَلَا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Жума куни имом хутба қилаётганида шеригинга «Жим тур!» десанг, беҳуда иш қилган бўласан», – дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

«Беҳуда иш қилган бўласан»дан мурод: ажрдан ноумид бўлибсан, гапирган ҳисобига ўтибсан, хато қилибсан, жуманинг фазилатини кетказибсан, жумадан пешиннинг савоби билан чиқибсан...

Умар розияллоҳу анҳу айтадилар: «Жума намози икки ракъатдир. Мукаммалдир, қаср эмасдир. Буни Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам эълон қилдилар. Ким бундан бошқача йўл тутса, ёлғон тўқибди» (Аҳмад ривоят қилган).

Имом хутба қилаётган пайтда жим туриш талаб этилади.

﴿تَرْحَمُونَ لَعَلَّكُمْ وَأَنْصِتُوا لَهُ، فَاسْتَمِعُوا الْقُرْآنَ قُرْءًا وَإِذَا﴾

«Қуръон тиловат қилинганда унга қулоқ солинглари ва жим турунглари! Шояд раҳм қилинсангиз» (Аъроф сураси, 204-оят).

Қози Байзовий раҳимаҳуллоҳ айтадилар: «Бу оят аслида намоз пайтидаги ҳолатга тегишли. Чунки ўша пайтларда имом намоз ўқиётганида иқтидо қилганлар бемалол гапиришарди. Бу эса, албатта, имомнинг қироатида қийинчилик туғдирарди. Шунинг учун Аллоҳ таоло уларни жим туришга буюрди. Бу оят хоҳ намозда, хоҳ бошқа ҳолатда бўлсин, Қуръон ўқиладиган пайтда жим туришга тарғибдир».

«Тафсири Жалолайн»да: «Хутбада Қуръон оятлари борлиги сабабли хутба пайтида гапиришдан қайтарилди», – дейилган.

هُلِّلَا يَضْرَسُ أَبَعِ نُبَا نَع
هُلِّلَا لُؤْسَرَلَا قَ: لَاقَ أُمُهُ نَع
: مَلَسَوِ هِيَ لَعُ هَلِّلَا يَلَص

عَمُّجَلَا مَوِيَّ مَلَكْتَ نَمَ «
لَتَمَّكَ وَهَفُ بَطَخِي مَامِإِلْ أَوْ
يَدَّلْ أَوْ، أَرَأْفَسَا لِمُحَيِّ رَامِخْ لَأ
تَسِيْلُ، تِصْنَانَا: هَلْ لَوْقِي
رَأْبَلْ أَوْ دَمَحَا هَاوَرُ. «عَمُّجُ هَلْ
يَنَأْرَبُّ طَلْ أَوْ»

Ибн Аббос розияллоху анхумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: «Имом хутба қилаётганида гапирган инсон китоб кўтариб олган эшакка ўхшайди. Ким унга: «Жим тур!» - деса, унинг ҳам жумаси кетибди», - дедилар».

Аҳмад, Баззор ва Табароний ривоят қилишган.

Китоб юкланган эшакка ўхшатиладигандан мурод, бу инсоннинг қалби Аллоҳ таолонинг қўрқинчидан холилиги, амри маъруфдан ғофиллиги, тоатдан юз ўгирганлиги, маърузани эшитиб, савоб олиш ўрнига ўзини Аллоҳнинг азобига дучор қилганидир.

هُنَعُ هَلْ لَأ يَضَرُّ رَذِي بَأْنَعُ
مَوِيَّ دِجَسَمَلَا تَلَخَدُ: لَأَقُ هُنَا
هَلْ لَأ يَلَصُّ يَبْنَلْ أَوْ، عَمُّجَلَا

بُطُخَي مَلَسَ وَهَيْلَع
يَبُأْ نَم أَب يَرْقُ تُسَلَجَف
يَبُّنْ لَأْ أَرْقَفِ ، بَعَكِ نُب
مَلَسَ وَهَيْلَعُ هَلْ لَأْ يَلَص
يَبُّأْ تُلُقُفِ ، ءَأَرْبَ ءَرْوُس
ءَرْوُسْ لَأْ هِذَهْ تَلَزَنَ يَتَم

مَلَوِ يَنْمَهَجَتَفِ : لَأَقِ
ءَعَأَسُ تُتَكَمُّمُ ثُ ، يَنْمَلَكُي
مَلَوِ يَنْمَهَجَتَفِ ، هُتَلَأَسُ ثُ
يَلَصُ أَمَلَفِ ، يَنْمَلَكُي
هَيْلَعُ هَلْ لَأْ يَلَصُ يَبُّنْ لَأْ
كُتَلَأَسُ يَبُّأْ تُلُقُفِ ، مَلَسَ وَ
يَنْمَلَكُتُ مَلَوِ يَنْتَمَهَجَتَفِ

نَمَ كَلَّ امُّ يُبِّ اَلْاَقَفِ
 تَوَعَّلَ امُّ اَلْاِكَّتِ اَلْصِ
 يَّ لَصِّ يُّبِّ نَلَا اِلَّا تُبَّ هَدَفِ
 تُلُقَفِ مَلَّ سَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا
 بُنَّ جُبُّ تَنُّكُ هَلَلَا يُّبَّنَا اِي
 ءَا رَبُّ اُرُقَّتْ تَنَّاوِيُّ بُّ اِ
 هَذَهْ تَلَزَنَّا يَّتَمُّ هُتَلَّ اَسَفِ
 مَلَّو يُّنَمُّ هَجَّتَفِ ءُ رُوَسَلَا
 نَمَ كَلَّ امُّ اَلْاَقِ مَّتْ ، يُّنَمُّ لَكُّي
 لَاقِ ، تَوَعَّلَ امُّ اَلْاِكَّتِ اَلْصِ
 هَيْلَعُ هَلَلَا يُّ لَصِّ يُّبِّ نَلَا
 هَاوَرُ . «يُّبُّ اَقَدَصُ» : مَلَّ سَوِ
 دَمَحَا

«Жума куни масжидга кирдим. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам хутба қилаётган эдилар. Убай ибн Каъбнинг ёнига ўтирдим. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Бароат сурасини тиловат қилдилар. Убайга: «Бу сура қачон нозил бўлди?» - дедим. Убай юзини буриштириб қаради. Сўнгра бир оз турдим-да, яна сўрадим. У киши яна юзини буриштирди. Бир оздан кейин яна сўрадим. Яна ўшандай қаради.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намозни тугатгач, Убайга: «Мен сиздан Бароат сурасининг қачон нозил бўлганини сўрадим, сиз эса юзингизни бужмайтириб, менга ғазаб қилдингиз, гапирмадингиз», - дедим. Убай: «Сизнинг намозингиз беҳуда кетди. Ажрдан холи бўлди», - деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг олдиларига бордим. «Эй Аллоҳнинг Расули, Убайнинг ёнида эдим. Сиз Бароат сурасини ўқидингиз. Ундан бу суранинг қачон нозил бўлганини сўрадим. Убай менга ғазабнок қаради, жавоб бермади. Сўнгра менга: «Намозингизни фазилатлардан холи қилдингиз», - деди», - дедим. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Убай тўғри айтибди», - дедилар».

Аҳмад ривоят қилган.

لَا أَقُوهُ نَعُهُ لَلَا يَضُرُّ رَبَّ أَجْ نَع
صَاقَوِي بَأْنُبُ دَعَسَ لَاق
الْجَرُّ نَعُهُ لَلَا يَضُرُّ
يَبْنَلَا لَاقَفَ، كَلَّ عُمُج
مَلَسَ وَهَيْلَعُهُ لَلَا يَلَّص
هَنْأَلْ لَاقُ «؟ دَعَسَ أَيَّ مَل»

بُطِخَتْ تَنْ أَوْ مَلَكْتَ تِي نَاكَ
هَلَلَا يَلَّصُّ يَبْنَلَا لِقَافٍ
«ذُعَسَ قَدَص» : مَلَسَ وَ هِيَ لَع
رَأَبَلَاوِ يَلَّغِي وَبَأُ هَاوِرُ

Жобир розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Саъд ибн Абу Ваққос розияллоҳу анҳу бир кишига: «Бугун жума намозингиз ўрнига тушмади», - деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Нега ундай дейсиз, эй Саъд?» - деган эдилар, «Сиз хутба қилиб турган пайтингизда бу киши гапирди», - деди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Саъд тўғри айтди», - дедилар».

Абу Яъло ва Баззор ривоят қилишган.

يَضَرُّ وَرَمَعِ نَبِ هَلَلَا ذُبَعُ نَع
يَبْنَلَا نَع ، أَمْ هُنَّ هَلَلَا
مَلَسَ وَ هِيَ لَع هَلَلَا يَلَّصُ
ةَثَالَتَ ةُغُمُجَلَا رُضَحِي « : لِقَافٍ
وَهُوَ وَغَلِي أَرَضَحُ لُجَرِي رِفَانِ
، وَغَدِي أَرَضَحُ لُجَرَوِ ، أَهُنَّ هُظَحِ

نِإِ لَجَوْ زَعَه لَلَا اَعْدُلُ جَرَوْه ف
هَعَنْ مَءَاشُ نِإِوْ هَاطَعَأْ ءَاشُ
تَاصُنْ نِإِبْ اَهَرْضَحْ لُجَرَوْ
هَبَقَرَّ طَخَتَيْ مَلَوْ وِ تِوْ كُسَو
يَهَفْ ، اَدَحْ اِذُّوَيْ مَلَوْ وِ مَلُسُم
يَتُّلَا هَعْمُجَلَا يَلِإْ هَرَّافَكْ
مِإِيْ اَهَثَّالَتْ هَدَايَزَوْ اَهِيَلَتْ

مَنْ «: يَلِإْ اَعْتِ هَلَلَا لُوقِبْ كَلِدَوْ

يُجْزَى فَلَا بِالسَّيِّئَةِ جَاءَ وَمَنْ مِّنْهَا خَيْرٌ فَلَهُ بِالْحَسَنَةِ جَاءَ

«يَعْمَلُونَ كَانُوا مَا إِلَّا السَّيِّئَاتِ عَمِلُوا الَّذِينَ

دُوَادُ وُبَّأْ هَاوَرُ

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «Жумага уч хил одам ҳозир бўлади. Бир одам унга лағв қилиш учун ҳозир бўлади. Унинг жумадан насибаси ўшадир. Бир одам унга дуо қилиш учун ҳозир бўлади. У Аллоҳ азза ва жаллага дуо қилади. У Зот эса хоҳласа беради, хоҳласа ман қилади. Яна бир одам унга жимлик ва сукут ила ҳозир бўлади. Ҳеч бир мусулмоннинг елкасини туртиб ўтмайди. Ҳеч кимга озор бермайди. Ана ўша жума унинг учун келаси жумагача ва яна уч кун зиёдаси ила каффоротдир. Чунки Аллоҳ таоло: «Ким бир яхшилик келтирса, унга ўн мисли берилур», - деган».

Абу Довуд ривоят қилган.

«Жума ҳақидаги оят ва ҳадислар» китобидан